

Naziv kolegija: Osnovni pojmovi sociologije

Nastavnik: Dr.sc. Davorka Matić, red. prof.

ECTS bodovi: 6

Trajanje: jedan semestar (zimski), četiri sata tjedno

Status: obvezatni za studente jednopredmetne i dvopredmetne sociologije

Oblik nastave: dva sata predavanja i dva sata seminara

Uvjeti: upisana prva godina studija

Cilj kolegija: Namjera je kolegija upoznavanje studenata sa temeljnim uvidima, konceptima i principima sociologije kao znanstvene discipline, a u cilju unaprijeđenja njihovih opservacijskih vještina i analitičkih sposobnosti neophodnih za daljni studij sociologije.

Uloga kolegija u ukupnom kurikulumu: Jedan je od temeljnih i obvezatnih kolegija na studiju sociologije. Predstavlja uvod u sociologiju kao znanstvenu disciplinu i kao takav preduvjet je za upis na više godine studija.

Korištene metode: predavanja i prezentacije uz pomoć računala, individualne studentske prezentacije i grupne rasprave

Način polaganja ispita: Pismeni ispit na kraju semestra. Konačna ocjena zbirni je rezultat ocjene seminarskog izlaganja (20%), aktivnost na nastavi, osobito u seminarskim raspravama (10%), uspjeha na kolokviju (30%) i pismenog ispita (40%). Izlazak na ispit uvjetovan je položenim kolokvijem i održanim seminarom.

Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe kolegija: Za uspjeh na kolegiju studenti/ce su obavezni/e redovito pohađati predavanja i seminare. Neizvršavanjem minimalnih uvjeta gubi se pravo potpisa i izlaska na ispit. Minimalni uvjeti podrazumijevaju: 1. pohađanje predavanja i seminara (80%) i 2. jedan usmeno izložen seminarski rad.

Sadržaj kolegija: Kolegij je koncipiran kao uvođenje u raspravu o temeljnim problemima i pojmovima sociološke znanosti. Nastava je organizirana oko sljedećih tema: osobenosti sociološkog pristupa izučavanju društva; pojam društva; dinamika odnošenja pojedinca i društva; teorijske perspektive u sociologiji; temeljni sociološki pojmovi – društveno djelovanje, moć i vlast, društvena nejednakost, klasa, alijenacija, devijantnost i anomija; problem ideologije; ključne društvene institucije – stratifikacija, rad, obitelj, religija; sociologija kao profesija.

Sredinom semestra predvidja se kolokvij (pismeni) kao provjera znanja stečenih tijekom rada na seminarima; po završetku nastave slijedi pismeni ispit. Položeni kolokvij uvjet je za pristupanje ispitu.

Popis obavezne literature:

Literatura za kolokvij: Naslovi seminara održanih u prvom dijelu semestra

Literatura za ispit:

1. M. Haralambos: **Uvod u sociologiju.**, poglavlja 1,2,3,6,7,10, I 13 Zagreb: Globus, 1989.
2. A. Giddens: **Sociologija**, poglavlja 3, 14, I 20, Zagreb:Globus, 2007.
3. G. Ritzer: **Suvremena sociologijska teorija** (prva dva poglavlja). Zagreb: Globus, 1997.
4. Naslovi seminara održanih u drugom dijelu semestra.

Popis preporučene dopunske literature:

I. Kuvačić: **Uvod u sociologiju.** Zagreb: Golden marketing i Tehnička knjiga, 2004.

A. Giddens: **Sociologija**, ostala poglavlja u knjizi, Zagreb: Globus, 2007.

Nastava po tjednima:

1. **tjedan:** 4 sata predavanja – «Što je sociologija i čime se ona bavi»; «Karakteristike sociološkog pristupa»

2. **tjedan:** 4 sata seminara

P. L. Berger: «Uvođenje u sociologiju», u I. Kuvačić, **Uvod u sociologiju**, Zagreb: Golden marketing, 2004, str.246-250.

C. W. Mills: «Sociološka imaginacija», u I. Kuvačić, **Uvod u sociologiju**, Zagreb, Golden marketing, 2004, str.251-254.

G. Simmel: Sociologija društvenosti, **TOD I**, s.155-161

R. Supek: «Priroda društvenih pojava i njihov determinizam», poglavlje u knjizi

Zanat sociologa, Zagreb, 1983, s. 20-32

M. Weber: Osnovni sociološki pojmovi, u: Đurić, M: **Sociologija M. Webera**, Matica Hrvatska, Zagreb 1964, str. 198-254.

3. **tjedan:** 2 sata predavanja – «Pojam društva»

2 sata seminara

R. Supek: «Što je društvo?», **Sociološki pregled**, 3-4/1984, s.196-215

E. Durkheim: «Što je društvena činjenica» i «Pravila koja se odnose na promatranje društvenih činjenica», 1. i 2. poglavlje u knjizi **Pravila sociološke metode**, Jesenski i Turk, HSD, Zagreb, 1999, str. 23-56.

4. tjedan: 2 sata predavanja – «Pojam društvenih grupa i problem društvene solidarnosti»

2 sata seminara

Ch.H. Cooley: «Osnovne grupe», **TOD I**, s.305-307

F. Toennies: «Zajednica i društvo», **TOD I**, s.184-193

E. Durkheim: Mehanička i organska solidarnost, **TOD I**, s. 200-205

5. tjedan: 2 sata predavanja – «Odnos pojedinca i društva»

2 sata seminara

G. H. Mead: «Ja i moje ja», **TOD I**, str. 161-165

Durkheim, E: «Društvo i individualna svijest», **TOD II**, str. 686-690.

Berger, P. Luckmann, Th: «Društvo kao subjektivna zbilja», u: **Socijalna konstrukcija zbilje**, Zagreb: Naprijed, 1992, str. 153-211.

S. Freud: **Nelagodnost u kulturi**, izabrana djela, knjiga V., 1969, s. 261-357

6. tjedan: 2 sata predavanja – «Teorijske perspektive u sociologiji I»

2 sata seminara

R.K. Merton: «Vladajući postulati u funkcionalnoj analizi», u **O teorijskoj sociologiji**, Naklada cdd, Zagreb, 1979, str.86-98.

Marx, K.: Klasna borba, **TOD I**, str. 508-513.

7. tjedan: 2 sata predavanja – «Društvena stratifikacija I»

2 sata seminara

P. Sorokin: «Društvena stratifikacija», **TOD I**, s. 547-550

R. Linton: «Status i njegova uloga», **TOD I**, s.194-200

8. tjedan: 2 sata predavanja – «Društvena stratifikacija, mobilnost i društvena promjena»

2 sata seminara

K. Davis, W. Moore: «Neki principi stratifikacije», pogl. u knjizi **Funkcionalizam u sociologiji** (ur. I. Kuvačić), Zgb., 1990, s. 345-356

M.W. Tumin: «Neki principi stratifikacije: kritička analiza», pogl. u istoj knjizi, s. 356-368

L.A. Coser: «Funkcija društvenog konflikta», pogl. u knjizi **Funkcionalizam u sociologiji**, Zgb. 1990, s.393-398

9. tjedan: 2 sata predavanja – «Projam klase»

2 sata seminara

S. Ossowski: «Trostruko značenje termina 'društvena klasa''' i «Pojam društvene klase», pogl. iz knjige **Klasna struktura u društvenoj svijesti**, Zgb.1981, s.115-137

S. Ossowski: «Dihotomne koncepcije klasne strukture», «Shema gradacije» i «Funkcionalne koncepcije», **Klasna struktura u društvenoj svijesti**, pogl. 2, 3 i 4, str. 25-68.

M. Weber: Klase, staleži i stranke, u: Đurić, M., **Sociologija M. Webera**, Zagreb: Matica Hrvatska, 1964, str. 303-320.

10. tjedan: 2 sata predavanja – «Moć i vlast»

2 sata seminara

M. Weber: «Tri čista tipa legitimne vlasti», u Đurić, M., **Sociologija Maxa Webera**, str. 320-333.

M. Weber: «Birokracija», pogl. u knjizi **Sociologija M. Webera**, ur. M. Đurić, Zagreb, 1964., str. 333-376.

W.Pareto: «Kruženje elita», **TOD I**, s. 529-535

11. tjedan: 2 sata predavanja – «Problem alijenacije»

2 sata seminara

K. Marx: Otuđeni rad, pogl. u knjizi **Rani radovi** (razna izdanja)

V. Rus, V. Arzenšek: Klasična koncepcija otuđenja, pogl. iz knjige **Rad kao sudbina i kao sloboda**, Zgb.,1984, s.275-315

R. Park: Kulturni konflikt i marginalni čovjek, **TOD II**, s.895-898

12. tjedan: 2 sata predavanja – «Anomija i devijantno ponašanje»

2 sata seminara

E. Durkheim: Anomično samoubojstvo, **TOD II**, s. 868-881

R.K. Merton: Anomija i društvena struktura, pogl. u knjizi **Funkcionalizam u sociologiji**, Zgb., 1990, s.327-337

13. tjedan: 2 sata predavanja – «Problem ideologije»

2 sata seminara

M. Reich: «Ideologija kao materijalna sila», pogl. iz knjige **Masovna psihologija fašizma**, Jesenski i Turk, Zagreb, 1998.

E, Fromm: «Dva vida slobode za modernog čovjeka» i «Mehanizmi bjekstva», pogl. iz knjige **Bjekstvo od slobode**, Naprijed, Zagreb, 1984.

14. tjedan: 2 sata predavanja – «Religija kao društvena institucija»

2 sata seminara

Marx, K.: «Prilog kritici Hegelove filozofije prava», u knjizi **Rani radovi**, Zagreb: Naprijed, 1978, str. 90-106. (ili neko drugo izdanje)

Durkheim, E.: «Religija i društvo», **TOD I**, str. 643-648.

Weber, M.: «Protestantska etika i duh kapitalizma», u: Đurić, M.: **Sociologija M. Webera**, Zagreb: Matica Hrvatska, 1964, str. 272-303.

15. tjedan: 2 sata predavanja – «Sociologija kao profesija»

2 sata seminar

M. Weber: «Znanost kao poziv», pogl. u knjizi **Metodologija društvenih nauka**, Zgb., 1989, s. 253-283

R. Supek: Poziv sociologa, pogl. u knjizi **Zanat sociologa**, Zgb., 1983, s. 75-85

H. Becker: Na čijoj smo strani?, **Revija za sociologiju**, 3-4/1973, s. 89-99